

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PETI ODDELEK

ZADEVA N. D. proti SLOVENIJI

(pritožba št. 16605/09)

SODBA

STRASBOURG

15. januar 2015

Ta sodba bo postala dokončna v okoliščinah, navedenih v drugem odstavku 44. člena konvencije. Mogoči so uredniški popravki.

ZADEVA N. D. proti SLOVENIJI

Evropsko sodišče za človekove pravice (peti oddelek) v senatu v sestavi:

Mark Villiger, *predsednik*,

Angelika Nußberger,

Boštjan M. Zupančič,

Ganna Yudkivska,

André Potocki,

Helena Jäderblom,

Aleš Pejchal, *sodniki*,

in Claudia Westerdiek, sodna tajnica oddelka,

po razpravi, zaprti za javnost, ki je bila 9. decembra 2014,

izreka to sodbo, sprejeto navedenega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva se je začela s pritožbo (št. 16605/09) proti Republiki Sloveniji, ki jo je na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) pri Sodišču 24. marca 2009 vložila slovenska državljanka N. D. (v nadaljnjem besedilu: pritožnica). Predsednik oddelka je ugodil prošnji pritožnice, da se njeno ime ne razkrije javnosti (tretji odstavek 47. člena Poslovnika Sodišča).

2. Pritožnico je zastopala B. Zidar, odvetnica iz Celja. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala T. Mihelič Žitko, državna pravobranilka.

3. Pritožnica je zatrjevala, da je sojenje v zvezi z njenim posilstvom trajalo neprimerno dolgo in ni bilo vodeno s potrebno skrbnostjo.

4. Vlada je bila o pritožbi obveščena 5. junija 2012.

DEJSTVA**I. OKOLIŠČINE ZADEVE**

5. Pritožnica je bila rojena leta 1986 in živi v Loki pri Žusmu.

6. Neugotovljenega dne leta 1992 je pritožnico posilil njen najstarejši stric J. D., tedaj star devetnajst let, s katerim sta tedaj ona in njena družina živeli v hiši starih staršev. Od tedaj je J. D. pritožnico redno prisiljeval v spolni odnos približno dvakrat na teden. To je trajalo do marca 1994, ko se je pritožnica skupaj z materjo, sestro in očimom preselila v bližnjo vas,

potem pa je svoje stare starše obiskovala le ob koncih tedna in med počitnicami. Po pritožničinih besedah se jo je J. D. ob teh priložnostih dotikal na neprimeren način in ponovno poskušal imeti z njo spolni odnos.

A. Kazenski postopek v zvezi z nadaljevanim spolnim napadom na pritožnico

7. 24. novembra 2000 je pritožnica socialni delavki svoje osnovne šole povedala, da je bila spolno zlorabljena. Socialna delavka na osnovni šoli je obvestila lokalni center za socialno delo o obtožbah spolne zlorabe mladoletnice, center za socialno delo pa je o tem obvestil policijo, ki je sprejela izjavo pritožnice.

8. V naslednjih dneh je policija zaslišala J. D., pritožničino mater, sestro, očima in dedka, njenega zdravnika in šolsko socialno delavko.

9. 7. decembra 2000 je bila v skladu s tretjim odstavkom 183. člena Kazenskega zakonika Okrožnemu državnemu tožilstvu v Celju predložena kazenska ovadba zoper J. D. zaradi spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let.

10. 29. decembra 2000 je državni tožilec zahteval od preiskovalnega oddelka Okrožnega sodišča v Celju, da zoper J. D. opravi preiskavo zaradi nadaljevanega kaznivega dejanja spolnega napada na otroka.

11. Po zaslišanju J. D. je 29. marca 2001 preiskovalni sodnik izdal sklep, da se zoper J. D. uvede preiskava zaradi nadaljevanega kaznivega dejanja spolnega napada na otroka.

12. 9. maja 2001 je državni tožilec zahteval razširitev preiskave zoper J. D. zaradi nadaljevanega spolnega napada na otroka še na pritožničino mlajšo sestro S.

13. 16. maja 2001 je preiskovalni sodnik zaslišal pritožnico in S., njuno mater in šolsko socialno delavko, kateri je pritožnica najprej povedala za spolni napad. Pritožnica, ki je bila tedaj na zdravljenju v bolnišnici zaradi psihološke travme, je preiskovalnemu sodniku v svoji izjavah podala podrobno poročilo o dogodkih.

14. Preiskovalni sodnik je imenoval dva klinična psihologa za pripravo poročil o psihološkem stanju in lastnostih pritožnice in J. D. 7. novembra 2001 je prva izvedenka predložila svoje poročilo, v katerem je navedla, da pritožnica izkazuje lastnosti, ki so značilne za spolno zlorabljene otroke in ki se lahko diagnosticirajo kot posttravmatska stresna motnja. Drugo poročilo glede J. D. je bilo predloženo 3. aprila 2002.

15. 28. maja 2002 je državni tožilec obtožil J. D. za spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let. Na sojenju je bila obtožba spremenjena v spolni napad na osebo, mlajšo od štirinajst let, v skladu s tretjim odstavkom 103.člena Kazenskega zakonika Socialistične republike Slovenije, ki je veljal v času zadevnih dogodkov.

16. Ker je bila pritožnica še vedno mladoletna, je 10. septembra 2002 predsednik Okrožnega sodišča v Celju imenoval R. G. za pritožnično pravno zastopnico.

17. 16. januarja 2003 je okrožno sodišče izključilo iz sodnega spisa povzetek izjave, ki jo je J. D. dal policiji v predkazenskem postopku v fazi, ko mu še niso bila zagotovljena jamstva poštenega sojenja.

18. 22. januarja 2007 se je sodnik okrožnega sodišča, ki mu je bila dodeljena zadeva pritožnice, izločil iz reševanja zadeve, ker se je seznanil z listinami, ki bi že morale biti izločene iz sodnega spisa.

19. 19. februarja 2008 je Okrožno sodišče v Celju razpisalo prvi narok za glavno obravnavo za 14. april 2008 in zaprosilo Ministrstvo za pravosodje za podatke iz kazenske evidence za J. D.

20. 14. aprila 2008 je Okrožno sodišče v Celju opravilo obravnavo, iz katere je bila javnost izključena na podlagi varstva zasebnosti pritožnice in J. D. Sodišče je zaslišalo J. D., ki je zanikal obtožbe in izjavil, da mu nečakinji nikoli nista bili zaupani v varstvo. Na isti obravnavi je sodišče razrešilo R. S. kot pooblaščenko pritožnice, ker je pritožnica medtem postala polnoletna.

21. Med 12. junijem 2008 in 7. aprilom 2009 je sodišče opravilo še štiri obravnave, na katerih je zaslišalo pritožnico, J. D., kliničnega psihologa, ki je predložil poročilo o J. D., in pritožnično šolsko socialno delavko. Na prvi obravnavi je pritožnica, ki se sicer ni mogla spomniti vseh podrobnosti o zadevnih dogodkih, dala izjavo, ki se je v glavnem ujemala z njenimi prejšnjimi izjavami, podanimi v preiskavi. Pozneje, ko bi morale stranke in drugi udeleženci podati nove izjave zaradi dveh daljših obdobjev odloga med obravnavami, je pritožnica izjavila, da bi bilo zanjo preveč travmatično ponovno v celoti navesti dogodke, zato je podala le nekatera dodatna pojasnila. J. D. je vztrajal, da ni kriv, in odgovoril na nekaj dodatnih vprašanj. Mati pritožnice in S. sta uporabili možnost odklonitve pričanja na podlagi sorodstvenega razmerja z J. D.

Sodišče je zaprosilo za dodatno izvedensko mnenje v zvezi s S. in ugodilo predlogu obrambe za pridobitev dodatnih dokazov od kliničnega psihologa, ki je predložil izvedensko mnenje o psihološkem stanju J. D. Pridobljeno je bilo tudi drugo strokovno mnenje psihiatra, ki je ugotovil, da v času kaznivih dejanj zmožnost J. D., da razume svoja dejanja in nadzira svoje vedenje, ni bila bistveno oslABLJENA zaradi čustvene frustracije in zmede glede njegove identitete, ki ju je doživljal. Obravnave so bile med 2. septembrom in 18. decembrom 2008 odložene, ker je bil zagovornik J. D. na bolniškem dopustu.

22. Pritožnica je potem, ko jo je sodišče obvestilo o njeni pravici vložiti premoženjsko pravni zahtevek proti J. D., najprej 12. junija 2008 zahtevala 22.000 EUR za nepremoženjsko škodo, nato pa je 4. februarja 2009 zahtevek povečala na 53.000 EUR.

23. 17. septembra 2008 je pritožnica vložila prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči, ki ji je bila odobrena 16. oktobra 2008. Sodišče je imenovalo odvetnico za nadaljnje zastopanje pritožnice v kazenskem postopku.

24. 10. februarja 2009 je pritožnica vložila nadzorstveno pritožbo na podlagi Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (v nadaljnjem besedilu: zakon iz leta 2006). 25. februarja 2009 je bila obveščena, da je za 7. april 2009 razpisana obravnava.

25. 8. aprila 2009 je Okrožno sodišče v Celju razglasilo sodbo, s katero je obtoženega J. D. spoznalo za krivega očitanih kaznivih dejanj nadaljevanega spolnega napada na osebo, mlajšo od štirinajst let, v obdobju od 27. marca 1992 do 1994 v zvezi s pritožnico, in spolnega napada na osebo, mlajšo od štirinajst let, na neugotavljeni dan v obdobju od 27. marca 1992 do 1994 v zvezi s S. Sodišče je obsodilo J. D. na tri leta in štiri mesece zapora. Pri določanju kazni je okrožno sodišče na eni strani upoštevalo, da je preteklo precej časa med storjenim kaznivim dejanjem in obsodbo, na drugi strani pa popolno pomanjkanje obžalovanja J. D. za kazniva dejanja, ki jih je storil. O premoženjskopravnem zahtevku pritožnice ni bilo odločeno in je bila z njim napotena na pravdo.

26. J. D. se je pritožil proti obsodbi in kazni.

27. 10. marca 2010 je Višje sodišče v Celju izreklo pravnomočno sodbo, v kateri je zavrnilo pritožbo in potrdilo obsodbo in kazen za J. D.

B. Zahtevek pritožnice do države za nepremoženjsko škodo zaradi zamud v kazenskem postopku

28. Po neuspešnih pogajanjih za poravnavo z državnim pravobranilstvom je pritožnica 3. septembra 2010 vložila tožbo na podlagi zakona iz leta 2006 in zahtevala odškodnino v višini 5.000 EUR, kar je najvišja vsota, ki se lahko prisodi kot nepremoženjska škoda zaradi prekomernega trajanja kazenskega postopka.

29. 27. maja 2011 je Okrajno sodišče v Celju izdalo sodbo, v kateri je ugotovilo, da je bila kršena pravica pritožnice do sojenja v razumnem roku, in je državi naložilo, da pritožnici plača 4.000 EUR, skupaj z zamudnimi obrestmi, preostali del zahtevka pritožnice pa je zavrnilo. Ob upoštevanju dejstva, da je kazenski postopek v pritožničinem primeru trajal približno devet let in dva meseca, je sodišče, ki je ugotovilo zlasti pomanjkanje kakršne koli aktivnosti med januarjem 2003 in januarjem 2007, sklenilo, da tega obdobja ne more šteti za razumnega. V svoji podrobni obrazložitvi je sodišče poudarilo, da bi bilo treba zaradi narave kaznivih dejanj – dveh primerov nadaljevalnega spolnega napada na mladoletno osebo, storjenima proti dvema žrtvama, od katerih je ena pritožnica –, kazenski postopek voditi še posebej skrbno, odločno in hitro, da bi, kolikor je mogoče, ublažili trpljenje pritožnice in hudo duševno stisko zaradi pogostega podoživljanja

travmatičnih dogodkov. Okrajno sodišče je nadalje ugotovilo, da so morale biti zamude izredno obremenjujoče za pritožnico, poleg tega pa ni imela na voljo učinkovitih pravnih sredstev, da bi pospešila postopek. Glede na nadaljevalno obliko dejanj, ki jih je utrpela pritožnica, in dejstvo, da je morala med postopkom večkrat pričati in podoživljati te dogodke, je okrajno sodišče odstopilo od splošne prakse domačih organov, da dosodijo odškodnino v zakonskem razponu med 300 EUR in 5.000 EUR, kar je 45 % zneska, ki bi ga za kršitev pravice do sojenja v razumnem roku dosodilo Sodišče. Tako je bilo pritožnici prisojeno 4.000 EUR, čeprav le na podlagi prekomernega trajanja postopka ne bi bila upravičena do take vsote.

30. Državni pravobranilec je zoper sodbo vložil pritožbo. 2. decembra 2011 je Višje sodišče v Celju spremenilo prvostopenjsko sodbo v delu, ki se nanaša na plačilo sodnih taks. V preostalem delu je pritožbo zavrnilo.

II. UPOŠTEVANA DOMAČA ZAKONODAJA

A. Veljavna kazenska zakonodaja

31. Kazenski zakonik Socialistične Republike Slovenije iz leta 1977, ki je veljal v času dogodka in se je uporabljal v kazenskem postopku v zadevi, je določal, da se spolno občevanje ali katero koli drugo spolno dejanje z osebo, ki še ni dopolnila štirinajst let, kaznuje z zaporom od enega leta do osmih let.

32. Glede zaščite mladoletnih žrtev kaznivih dejanj spolne narave Zakon o kazenskem postopku določa, da morajo mladoletniki od začetka kazenskega postopka dalje imeti odvetnika za zaščito svojih pravic, zlasti v zvezi z zaščito svojega dostojanstva med zaslišanjem pred sodiščem in pri uveljavljanju svojih odškodninskih zahtevkov. Prvostopenjsko sodišče dodeli odvetnika mladoletnim žrtvam, ki ga nimajo.

33. Da bi zagotovili nemoten potek sodne preiskave, se lahko stranke in žrtev v skladu s 191. členom Zakona o kazenskem postopku pritožijo predsedniku sodišča, ki je pristojen za preiskavo o zamudah in drugih nepravilnostih. Po obravnavi pritožbe mora predsednik obvestiti pritožnika o vseh ukrepih, sprejetih v zvezi s tem.

34. Končno pa drugi odstavek 286. člena Zakona o kazenskem postopku glede časovnega okvira kazenske obravnave določa, da mora predsedujoči sodnik razpisati prvo obravnavo najpozneje v dveh mesecih od prejema obtožnice. Če tega ne stori, mora o tem obvestiti predsednika sodišča, ta pa mora ukreniti, kar je potrebno, da se razpiše obravnava.

B. Veljavno civilno pravo

35. 148. člen Obligacijskega zakonika, ki ureja odgovornost pravnih oseb za škodo, ki jo povzroči eden od njihovih organov, kar velja tudi za določitev odškodninske odgovornosti države za povzročeno škodo, določa, da pravna oseba odgovarja za škodo, ki jo njen organ povzroči tretji osebi pri opravljanju ali v zvezi z opravljanjem svojih nalog.

~~3636.~~ V skladu s 179. členom Obligacijskega zakonika, ki je zakonska podlaga za dodelitev odškodnine za nepremoženjsko škodo, se odškodnina lahko dosodi v primeru kršitve osebnostnih pravic posameznika, če okoliščine primera, zlasti pa stopnja in trajanje s tem povzročene bolečine in strahu, opravičujeta dodelitev.

C. Zakon iz leta 2006

37. V skladu z 2. členom zakona iz leta 2006 je pravica do sojenja v razumnem roku med drugim zagotovljena oškodovancem v kazenskih postopkih. 16. člen predvideva zadoščenje v obliki odškodnine in določa najvišji znesek, ki ga je mogoče izplačati, in se glasi:

»(1) Denarna odškodnina se izplača za nepremoženjsko škodo, povzročeno zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Republika Slovenija je objektivno odgovorna za povzročeno škodo.

(2) Denarna odškodnina za posamezno pravnomočno rešeno zadevo se prizna v znesku od 300 do 5.000 evrov.

(3) Pri določitvi višine odškodnine se upoštevajo merila iz 4. člena tega zakona, zlasti pa zapletenost zadeve, ravnanje države, ravnanje stranke (ki vlaga zahtevek) in pomen zadeve za stranko.«

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV 3. ČLENA KONVENCIJE

38. Pritožnica se je pritožila, da država ni učinkovito obravnavala njene pritožbe o spolnih zlorabah, kar je v nasprotju s 3. in 8. členom konvencije. Ker pa so bili očitki pritožnice omejeni na učinkovitost kazenskega postopka v zvezi z nadaljevanim spolnim napadom nanjo, Sodišče meni, da v posebnih okoliščinah tega primera, kjer so bila kazniva dejanja zoper pritožnico storjena v obdobju od 1992 do 1994 in torej večinoma pred začetkom veljavnosti konvencije za Slovenijo 28. junija 1994, ni treba presojati, ali se njegova časovna pristojnost razširja tudi na vprašanja po 8. členu (glej *P. M. proti Bolgariji*, št. 49669/07, 58. odstavek, 24. januar 2012). Sodišče je že odločilo, da 3. člen zagotavlja zadostno pravno podlago

glede dolžnosti države, da opravi učinkovito preiskavo in/ali sojenje takih kaznivih dejanj, zato meni, da je treba preučiti očitke pritožnice le po tej določbi, ki se glasi:

"Nikogar se ne sme mučiti ali nečloveško in ponižujoče z njim ravnati ali ga kaznovati."

A. Sprejemljivost

1. Neizčrpanje notranjepravnih sredstev

39. Vlada je ugovarjala, da pritožnica ni izčrpala notranjepravnih sredstev, saj proti državi ni vložila odškodninske tožbe na podlagi 148. in 179. člena Obligacijskega zakonika, za nepremoženjsko škodo, ki so jo povzročili državni organi. Po trditvah vlade je vsako nezakonito ravnanje organov lahko kršitev osebnostnih pravic posameznika. V podporo svojih trditev je vlada navedla sedem odločb Vrhovnega sodišča, ki so bile sprejete med letoma 1999 in 2009, in treh sklepov Višjega sodišča v Ljubljani iz let 2010 in 2011, iz katerih izhaja, da so domača sodišča priznala odškodninsko odgovornost države za delo njenih uslužbencev in izvajanje njihovih pristojnosti. Poleg tega je vlada predložila dvanajst odločb in sklepov Vrhovnega sodišča, Višjega sodišča v Ljubljani in Višjega sodišča v Mariboru, sprejetih med letoma 1993 in 2011, v katerih so sodišča širok razpon pravic, kakor so pravica do osebnega dostojanstva, telesne in duševne integritete, družinskega življenja, zdravega življenjskega okolja, osebne svobode, spoštovanja pokojnih in nedotakljivosti doma, štela za "osebne pravice", in so prepoznala njihovo nezakonito kršitev kot vzrok duševnega trpljenja, ki dopušča odškodnino.

40. Poleg tega je vlada trdila, da bi lahko pritožnica uporabila možnost, predvideno v 191. členu Zakona o kazenskem postopku, in se glede zamud pritožila pri predsedniku sodišča, ki je bilo pristojno za preiskavo (glej 33. odstavek zgoraj).

41. Pritožnica je izpodbijala trditve vlade, pri čemer je ugotavljala, da bi lahko nepremoženjsko škodo zahtevala le v skladu s 179. členom Obligacijskega zakonika v primerih, ki sodijo v eno od tam navedenih kategorij, in da ni nič kazalo, da bi domača sodišča obravnavala pozitivne obveznosti države kot pripadajoče eni od teh kategorij. Pritožnica je zatrjevala, da sodna praksa, ki jo je predložila vlada, ni pomembna za njen primer, in je dodala, da domača sodišča niso menila, da bi nepremoženjska škoda zaradi predolgega trajanja postopka posegala v katero od pravic, ki jih zagotavlja Obligacijski zakonik, in jo je bilo zato treba uveljavljati v okviru drugačne zakonske določbe. Pritožnica je zato sklepala, da od nje ni mogoče zahtevati izčrpanja notranjepravnega sredstva, ki v posebnih okoliščinah njenega primera ni bilo vzpostavljeno v pravu ali praksi.

42. Sodišče najprej ugotavlja, da je vlada podobno ugovarjala v zvezi z razpoložljivostjo civilne odškodninske tožbe že v zadevi *W. proti Sloveniji* (št. 24125/06, 75.–77. odstavek, 23. januar 2014). V tej zadevi je Sodišče ugotovilo, da so se domače odločbe in sklepi, ki jih je navedla vlada, nanašali na vsebinske temeljne pravice, in ne na pravice, ki izhajajo iz pozitivne obveznosti države, da opravi učinkovito preiskavo in kazenski postopek. Zato je presodilo, da odškodninska tožba pritožnici ni dajala razumnega upanja na uspeh, in je ugovor vlade zavrnilo. Ker vlada v tej zadevi ni predložila domače sodne prakse, ki bi to ugotovitev zavrnila, Sodišče ne vidi razloga, da bi v obravnavanem primeru spremenilo odločitev, ki jo je sprejelo v zadevi *W. proti Sloveniji*.

43. Poleg tega Sodišče glede zatrjevane opustitve pritožnice, da bi se glede zamude pritožila pri predsedniku sodišča, pristojnim za preiskavo, ugotavlja, da do skoraj šest let dolgega obdobja neaktivnosti domačih organov, kar je glavni predmet pritožbe pritožnice, ni prišlo v preiskovalni fazi postopka, temveč potem, ko je že bila vložena obtožnica proti J. D. – v fazi, ko naj bi bilo sojenje določeno v roku dveh mesecev (glej 34. odstavek zgoraj). Vlada tudi ni navedla nobene sodne prakse, ki bi pokazala, da bi se to pravno sredstvo lahko uspešno uporabilo v primeru, kakršen je obravnavana zadeva. Nazadnje pa ni mogoče spregledati, da je Okrajno sodišče v Celju v svoji sodbi, s katero je ugodilo odškodninskemu zahtevku pritožnice na podlagi zakona iz leta 2006, poudarilo, da pritožnica ni imela na voljo učinkovitih pravnih sredstev za pospešitev postopka (glej 29. odstavek zgoraj). Zato po mnenju Sodišča tudi ni mogoče šteti, da bi pritožba pri predsedniku sodišča pomenila učinkovito pravno sredstvo za namene prvega odstavka 35. člena konvencije.

44. Iz tega izhaja, da je treba ugovor vlade o neizčrpanju notranjepravnih sredstev zavrnilo.

2. Pomanjkanje statusa žrtve

45. Vlada je ugovarjala, da pritožnica ni mogla več trditi, da je žrtev kršitve 3. člena, saj ji je bila dodeljena in plačana odškodnina na podlagi tega, da kazenski postopek zoper D. J. ni bil zaključen v razumnem roku. Poleg tega je vlada poudarila, da se pritožnica ni pritožila proti znesku, dosojenemu v domačem postopku.

46. Pritožnica je temu ugovarjala in pri tem poudarila, da pravna sredstva na podlagi zakona iz leta 2006 niso učinkovito obravnavala primerov, kjer se je preverjalo predolgo trajanje postopka glede izpolnjevanja pozitivnih obveznosti države na podlagi 2. ali 8. člena konvencije, kar je ugotovilo tudi Sodišče.

47. 34. člen konvencije v zvezi s tem določa:

»Sodišče lahko sprejme pritožbo od katere koli osebe, ..., ki zatrjujejo, da so žrtve kršitev pravic, priznanih s konvencijo in njenimi protokoli, s strani katere koli visoke pogodbenice....«

48. Ob upoštevanju dejstva, da so domači organi priznali kršitev pravice pritožnice do sojenja v razumnem roku na podlagi 6. členu konvencije in ji dodelili odškodnino iz tega naslova, Sodišče meni, da je vprašanje, ali se lahko pritožnica še vedno šteje za žrtev zatrjevane kršitve, odvisno od tega, ali domače odločbe in sklepi, izdani v okviru postopka na podlagi zakona iz leta 2006, pomenijo vsaj vsebinsko potrditev kršitve pozitivnih obveznosti države na podlagi 3. člena, da izvede učinkovit pregon kaznivih dejanj, storjenih proti pritožnici, in ali je prejeta odškodnina pomenila ustrezno in zadostno popravo krivic. Sodišče ugotavlja, da so ta vprašanja tesno povezana z vsebino pritožbe pritožnice in bi jih bilo zato treba združiti z vsebinskim odločanjem.

3. Nespoštovanje pravila šestih mesecev

49. Vlada je v zvezi s pritožbo pritožnice, da ji ni bil dodeljen pooblaščenec za zastopanje, ko je bila še mladoletna, trdila, da je bilo edino procesno dejanje, v katerem je sodelovala brez pooblaščenca, podajanje izjave preiskovalnemu sodniku 16. maja 2001. Po mnenju vlade je bila ta pomanjkljivost odpravljena z naknadnim imenovanjem R. G. kot pooblaščenke pritožnice 10. septembra 2002, ki ga je opravilo prvostopenjsko sodišče. Zato je bil po mnenju vlade očitok pritožnice, da država ni imenovala pooblaščenca, ki bi jo zastopal, vložen po izteku šestmesečnega obdobja in je zato nedopusten.

50. Pritožnica je izpodbijala ta ugovor z utemeljitvijo, da je pomanjkanje pravnega zastopanja le eden od elementov, ki kaže, da kazenski postopek ni bil voden skrbno in da njene koristi niso bile ustrezno zaščitene.

51. Sodišče ugotavlja, da je v primerih spolnih zlorab posameznikov, kjer dolžnost države vsebuje postopkovno zahtevo po razkritju in pregonu odgovornih oseb, ta zahteva stalne narave in zavezuje državo v celotnem obdobju, v katerem se lahko od oblasti upravičeno pričakuje, da sprejmejo ukrepe, katerih cilj je pojasnjevanje okoliščin storjenega kaznivega dejanja in ugotavljanje odgovornosti zanj (glej, *mutatis mutandis*, *Šilih proti Sloveniji*, [VS], št. 71463/01, 157. odstavek, 9. april 2009, in tam navedene zadeve). Vendar pa je treba glede očitka pritožnice o pomanjkanju pravnega zastopanja v začetni fazi kazenskega postopka opozoriti, da je bila ta pomanjkljivost odpravljena z imenovanjem R. G. kot pooblaščenke pritožnice 10. septembra 2002, ki ga je opravilo domače sodišče, in zato ni povzročila nadaljevanega stanja zadev. V zvezi s tem velja, da lahko v okviru preiskave kaznivega dejanja in/ali sojenja obstajajo posebni dogodki, ki se zgodijo na prepoznavne datume, ali pa časovno omejene opustitve, ki kljub temu negativno vplivajo na splošno učinkovitost postopka in jih je treba zato preučiti kot sestavine splošnejše pritožbe. Vendar pa je treba v obravnavanem primeru najprej preveriti, ali je bilo prepozno imenovanje pooblaščenega zastopnika pomembno za učinkovitost preiskave posilstva pritožnice. Sodišče zato ugotavlja, da je to vprašanje tudi tesno povezano z

vsebino pritožbe pritožnice in bi ga zato bilo treba združiti z vsebinskim odločanjem.

4. Sklep

52. Sodišče ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena po točki a tretjega odstavka 35. člena konvencije. Prav tako ugotavlja, da ni nesprejemljiva niti iz kakšnih drugih razlogov. Torej jo je treba razglasiti za sprejemljivo.

B. Utemeljenost

1. Pritožničin status žrtve

53. Sodišče meni, da v tej zadevi ne more odgovoriti na vprašanje, ali je pritožnica naknadno izgubila prvotni status kot žrtev kršitve 3. člena konvencije po 34. členu konvencije, ne da bi najprej preverilo, ali so domači organi opravili svojo pozitivno obveznost iz 3. člena, tj. učinkovito preiskavo in pregon kaznivega dejanja nadaljevalne spolne zlorabe. Šele potem se lahko obravnava ustreznost ali neustreznost odziva organov (glej *Gäfgen proti Nemčiji* [VS], št. 22978/05, 78. odstavek, ESČP 2010).

(a) Obstoj pozitivne obveznosti kaznovati posilstvo in raziskati primere posilstev

(i) Navedbe strank

54. Pritožnica se je pritožila, da ji je neaktivnost domačih organov v kazenskem postopku v zvezi z nadaljevanim spolnim napadom nanjo povzročila veliko tesnobe. S prijavo spolnega nasilja s strani sorodnika se je izpostavila tveganju, vendar več let ni mogla dokazati njegove krivde preprosto zato, ker pristojno sodišče ni začelo obravnavati njenega primera. Mehanizmi kazenskega prava, s katerimi so se preganjala dejanja njenega strica, ki so resno posegla v najbolj zasebni vidik njenega osebnega življenja in jo poškodovala za vse življenje, so bili več kot pet let neučinkoviti v praksi. Pritožnica je poudarila, da je bila zaradi zlorabe dana v rejništvo. Da bi se lahko premaknila naprej, je bilo zanjo ključnega pomena pridobiti opravičilo J. D. ali vsaj priznanje, da se je zloraba zgodila.

55. Vlada je trdila, da so organi na splošno kljub zamudi med vložitvijo obtožnice in prvo sodno obravnavo postopek izvedli hitro in učinkovito. Potem, ko je pritožnica povedala šolski socialni delavki o spolni zlorabi, so policija, preiskovalni sodnik in državni tožilec vsi ravnali ažurno. Zapisali so izjave žrtev, osumljenca in morebitnih prič, pridobili strokovna mnenja o psiholoških stanjih žrtev in J. D., obtožnica pa je bila vložena le nekaj dni po tem, ko je bila preiskava zaključena. Poleg tega je bil postopek potem, ko je pristojno sodišče 14. aprila 2008 začelo sojenje, prav tako voden vestno

in učinkovito; o pritožbi J. D. proti obsodbi in kazni pa je bilo odločeno v šestih mesecih. Storilec je bil torej razkrit in ustrezno kaznovan in tako je bil temeljni namen kazenskega postopka izpolnjen. Glede na to je vlada zatrjevala, da je predolgo trajanje kazenskega postopka edina točka, v zvezi s katero se lahko šteje, da pozitivne obveznosti iz 3. člena niso bile izpolnjene. V zvezi s tem je vlada zatrjevala, da je bil tak položaj posledica systemskega problema sodnih zaostankov, ki pa so bili učinkovito odpravljeni kot del projekta »Lukenda«, uvedenega posebej za odpravo precejšnjih zamud pri obravnavi zadev. Eden od ukrepov, sprejetih v okviru tega projekta, je bil zakon iz leta 2006, v skladu s katerim je bila pritožnici dodeljena odškodnina za pretirano dolg postopek.

(ii) *Presoja Sodišča*

56. Ustrezna načela v zvezi z obveznostjo države, ki je neločljivo povezana s 3. členom konvencije, tj. preiskava primerov trpinčenja in še zlasti spolne zlorabe, ki jo zagrešijo posamezniki, so določena v *M. C. proti Bolgariji* (št. 39272/98, 149., 151. in 153. odstavek, ESČP 2003-XII).

57. Glede zahtev konvencije o učinkovitosti preiskave je Sodišče razsodilo, da bi morala vsaka preiskava praviloma voditi k ugotavljanju dejstev primera ter razkritju in kaznovanju tistih, ki so odgovorni za kaznivo dejanje. To ni dolžnost rezultata, temveč sredstev. Organi bi morali sprejeti razumne ukrepe, ki so jim na voljo, da bi zavarovali dokaze o dogodku, kakršni so izjave prič in zbiranje forenzičnih dokazov, zahteva po takojšnjem ukrepanju in razumni hitrosti pa je neločljivi del tega konteksta (glej *Denis Vasiljev proti Rusiji*, št. 32704/04, 100. odstavek, 17. december 2009, z nadaljnjimi sklicevanji). Hitrost odziva organov na pritožbe je pomemben dejavnik (glej *Labita proti Italiji* [VS], št. 26772/95, 133. odstavek in nasl., ESČP 2000-IV). V sodbah Sodišča se upoštevajo zadeve, kakršne so čas, porabljen za sprožitev preiskave, zamude pri ugotavljanju prič ali zapisovanju pričevanj (glej *Mătăsarú in Saviţchi proti Moldaviji*, št. 38281/08, 88. in 93. odstavek, 2. november 2010), čas, porabljen za prvotno preiskavo (glej *Indelicato proti Italiji*, št. 31143/96, 37. odstavek, 18. oktober 2001), in neupravičeno zavlačevanje kazenskega postopka, ki povzroči iztek zastaralnega roka (glej *Angelova in Iliev proti Bolgariji*, št. 55523/00, 101.–103. odstavek, 26. julij 2007, in *P. M. proti Bolgariji*, št. 49669/07, 66. odstavek, 24. januar 2012).

58. Poleg tega se v primeru, da preiskava pripelje do obtožbe, vložene pred domačimi sodišči, pozitivne obveznosti iz 3. člena konvencije razširijo na fazo sojenja v postopku. V takih primerih mora postopek kot celota, vključno s fazo sojenja, izpolnjevati zahteve prepovedi iz 3. člena. To pomeni, da domači pravosodni organi nikakor ne smejo dopustiti, da bi ostalo fizično ali psihično trpljenje nekaznovano (glej *Okkali proti Turčiji*, št. 52067/99, 65. odstavek, ESČP 2006 XII (izvlečki), in *Çelik proti Turčiji* (št. 2), št. 39326/02, 34. odstavek, 27. maj 2010). V zvezi s tem je Sodišče

že razsodilo, da morajo zaščitni mehanizmi, ki so na voljo na podlagi notranjega prava, v praksi delovati ne glede na končni izid postopka na način, ki omogoča preučitev utemeljenosti posamezne zadeve v razumnem roku (glej *Ebcin proti Turčiji*, št. 19506/05, 40. odstavek, 1. februar 2011, z nadaljnjimi sklicevanji).

59. V obravnavanem primeru Sodišče ugotavlja, da so domači organi potrebovali skupaj devet let in dva meseca, da so zaključili zadevo. Po pritožbi pritožnice je bila pripravljalna faza postopka opravljena vestno; sprejetih je bilo več preiskovalnih ukrepov za preiskavo njenih navedb (glej 7.–15. odstavek zgoraj), obtožnica proti J. D. pa je bila vložena leto in pol po prijavi kaznivega dejanja.

60. Vendar pa Sodišče z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se je sojenje začelo skoraj šest let po tem, ko je državni tožilec vložil obtožnico, in da vmes pristojno sodišče ni opravilo skoraj nobene postopkovne aktivnosti. Ne zdi se, da bi bilo to zamudo mogoče pripisati kakšnim posebnim oviram, ki bi preprečevale začetek sojenja, kot je pobeg toženca. V zvezi s tem je vlada zatrjevala, da je tak položaj posledica systemskega problema sodnih zaostankov, ki pa so bili medtem učinkovito odpravljeni. Vendar pa Sodišče ob stališču, da neuspeha države, da bi zagotovila učinkovit pregon posilstva, ni mogoče upravičiti s sodnimi zaostanki na posameznih sodiščih (glej, *mutatis mutandis*, *Scordino proti Italiji* (št. 1), [VS], št. 36813/97, 183. odstavek, ESČP 2006-V, in tam navedena sklicevanja), ne more sprejeti tega argumenta, še posebej, ker je tudi zaradi težav hiter odziv organov nujen za to, da se ohrani javno zaupanje v njihovo spoštovanje vladavine prava in za to, da se prepreči videz zarote ali toleriranja nezakonitih dejanj (glej *Šilih*, navedeno zgoraj, 195. odstavek, in *Okkali*, navedeno zgoraj, 65. odstavek).

61. Poleg tega je presenetljivo, da glede na naravo kaznivih dejanj, storjenih zoper pritožnico, in glede na njeno rano mladost, zadeva ni bila obravnavana prednostno in hitro, saj bi bilo zaradi koristi pritožnice, ki je bila tedaj mladoletna, potrebno hitro sojenje, da bi čim bolj zmanjšali njen travmatični in boleči položaj. Res pa je bilo sojenje, potem ko se je končno začelo, zaključeno v letu dni. Poleg tega je bila obsodba J. D. potrjena po pritožbi, o kateri je bilo odločeno v šestih mesecih. Vendar pa je po mnenju Sodišča dejstvo, da je kazenski postopek za šest let skoraj popolnoma zastal, očitno v nasprotju z obveznostjo države, da spoštuje koristi pritožnice kot mladoletne žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost (glej, *mutatis mutandis*, *C. A. S. in C. S. proti Romuniji*, št. 26692/05, 82. odstavek, 20. marec 2012).

62. Zato Sodišče ugotavlja, da domači organi niso izpolnili svojih pozitivnih obveznosti v skladu s 3. členom konvencije. Ob upoštevanju tega sklepa Sodišče meni, da ni potrebno preučiti očitka pritožnice, da pravosodni organi niso pravočasno imenovali pooblaščenega odvetnika, da bi jo zastopal.

(b) Ali je pritožnica izgubila status žrtve*(i) Trditve strank*

63. Vlada je trdila, da je bilo treba v primeru, kakor je obravnavana zadeva, kjer pritožnica na podlagi enakih okoliščin uveljavlja kršitev pravice do sojenja v razumnem roku pred domačimi organi in kršitev pozitivnih obveznosti države na podlagi 3. člena konvencije, preučiti, ali so pristojni domači organi pritožbo že ustrezno obravnavali in ali je bilo pritožnici že prisojeno pravično zadoščenje. Vlada je ob sklicevanju na to, da je bila pritožnici pred domačimi sodišči prisojena in plačana odškodnina za nepremoženjsko škodo, poudarila, da so domača sodišča pri odločanju o zahtevku pritožnice upoštevala posebne okoliščine kazenskega postopka, in pri tem poudarila, da je bila tedaj še mladoletna pritožnica žrtev več kaznivih dejanj v daljšem časovnem obdobju in da je morala v kazenskem postopku večkrat pričati in podoživeti zlorabo, ki jo je utrpela. Pristojno okrajno sodišče je v svoji sodbi upoštevalo celotni čas trajanja postopka in način, na katerega so njegove posebne okoliščine vplivale na pritožnico. Sodišče je ocenilo vse te okoliščine v zvezi z aktivnostmi, ki se pričakujejo od pristojnih organov.

64. Poleg tega je okrajno sodišče pri odločanju o znesku, ki se prisodi pritožnici, ustrezno upoštevalo naravo storjenih kaznivih dejanj, kakor tudi dejstvo, da so bil sporni dogodki in trajanje kazenskega postopka s človeškega vidika izredno boleči in zelo pomembni za pritožnico. Posledično je bil pritožnici prisojen precej višji znesek, kakor bi ji bil običajno dodeljen na podlagi zakona iz leta 2006. V sklepnem delu je vlada zatrdila, da so domači organi razkrili, preučili in ocenili bistvene pomanjkljivosti, na katerih je pritožnica utemeljila svoj očitok o kršitvi pozitivnih obveznosti države na podlagi 3. člena, in ji prisodili pravično zadoščenje v znesku, s katerim se je očitno strinjala, saj ni izpodbijala zavrnilnega dela sodbe, s katero je bilo le pretežno, ne pa v celoti, ugodeno njenemu zahtevku za pravično zadoščenje.

65. Pritožnica je to izpodbijala in pri tem poudarila, da pravna sredstva na podlagi zakona iz leta 2006 niso pomenila učinkovitih pravnih sredstev v zvezi s pritožbami na podlagi določb konvencije, ki določajo pozitivne obveznosti države, kot sta 2. in 8. člen konvencije. V podporo svojih stališč se je sklicevala na zadevo *Šilih proti Sloveniji* (navedeno zgoraj, 169.–170. odstavek) in *Eberhard in M. proti Sloveniji* (št. 8673/05 in 9733/05, 105. odstavek, 1. december 2009). Pritožnica tudi zatrjuje, da je zanjo ugodna sodba, izdana na podlagi zakona iz leta 2006, priznala samo kršitev njene pravice do sojenja v razumnem roku, ne pa tudi kršitve postopkovnih zahtev države na podlagi drugih določb konvencije. V sklepnem delu je pritožnica poudarila, da mora biti kršitev izrecno ali vsaj vsebinsko priznana in nato odpravljena, da bi se lahko sprejel ukrep, ki pritožnici odvzame status žrtve.

(ii) Presoja Sodišča

66. V zvezi s tem Sodišče ponovno poudarja, da odločba ali ukrep, ki je ugoden za pritožnika, načeloma ni dovolj, da se mu odvzame status "žrtve", razen če so domači organi izrecno ali vsebinsko priznali in nato dodelili odškodnino za kršitve konvencije (glej, na primer, *Amuur proti Franciji*, 25. junij 1996, 36. odstavek, poročila 1996-III, in *Dalban proti Romuniji* [VS], št. 28114/95, 44. odstavek, ESČP 1999-VI).

67. V obravnavanem primeru so domači organi priznali, da je bila pravica pritožnice do sojenja v razumnem roku kršena, in so ji prisodili odškodnino za to kršitev. Sodišče mora zato preučiti, ali bi moralo to priznanje veljati tudi glede pritožnične pritožbe na podlagi 3. člena konvencije, in če je tako, ali je odškodnina pomenila ustrezno in zadostno popravo kršitve pravic pritožnice po konvenciji.

α) Priznanje kršitve

68. Sodišče ugotavlja, da je bila pritožnična pritožba na podlagi 3. člena zaradi neuspeha države, da zagotovi učinkovito sojenje v zvezi z obtožbo nadaljevanega spolnega napada, usmerjena predvsem proti zamudam pri postopkih. Zato Sodišče ob zavedanju, da se pravna sredstva, ki jih določa zakon iz leta 2006, vključno z dodelitvijo odškodnine, nanašajo posebej na pravico, da se zadeva posameznika obravnava v razumnem roku po prvem odstavku 6. člena konvencije (glej 35. točko zgoraj), in načeloma ne obravnavajo primerov, v katerih se obravnavajo zamude pri poseganju države v pravice pritožnika na podlagi drugih določb konvencije (glej v zvezi s tem, *Šilih*, navedeno zgoraj, 169. do 170. odstavek, in *Eberhard in M. proti Sloveniji*, št. 8673/05 in 9733/05, 105. odstavek, 1. december 2009), ne izključuje možnosti, da je lahko odškodnina, dodeljena pritožnici na podlagi tega zakona, pritožnici zagotovila učinkovito popravo kršitve njenih pravic po 3. členu, pod pogojem, da so pristojna domača sodišča priznala vsebinsko kršitev te določbe.

69. V zvezi s tem se Sodišče strinja z vlado, da je okrajno sodišče, ki je odločalo o odškodnini, ki naj se prisodi pritožnici, še zlasti upoštevalo naravo kaznivih dejanj, storjenih zoper njo, s poudarkom na njihovi teži in duševni stiski ter tesnobi, ki jih je utrpela. Poleg tega Sodišče ugotavlja, da je okrajno sodišče izrecno grajalo nedejavnost organov in pri tem poudarilo, da bi moralo pristojno sodišče postopek voditi še posebej skrbno in hitro (glej 29. odstavek zgoraj). Čeprav je bil kazenski postopek obravnavan glede »zahteve po razumnem roku«, pa Sodišče ugotavlja, da je obrazložitev okrajnega sodišča, ki jo je potrdilo višje sodišče, vključevala tako priznavanje obveznosti države do učinkovitega pregona primerov spolne zlorabe, kakor tudi ugotovitev, da pristojni organi niso izpolnili te obveznosti. Poleg tega se ne sme spregledati, da je teža pritožničinega primera vplivala na višino prisojene odškodnine, pri čemer je okrajno

sodišče odstopilo od uveljavljenih domačih meril za izračun odškodnin, ki se dodelijo za kršitev pravice do sojenja v razumnem roku.

70. Glede na navedeno Sodišče ugotavlja, da je obrazložitev domačih sodišč v sklepkih in odločbah pomenila vsebinsko potrditev kršitve tega člena, čeprav se niso izrecno sklicevala na 3. člen konvencije.

β) Značilnosti zadoščenja

71. Sodišče ponovno poudarja, da je vprašanje, ali je pritožnica prejela odškodnino za povzročeno škodo, primerljivo s pravičnim zadoščenjem v skladu z 41. členom konvencije, pomembno (glej *Shilbergs proti Rusiji*, št. 20075/03, 72. odstavek, 17. december 2009).

72. V obravnavanem primeru kršitev konvencije, ki jo je ugotovilo Sodišče, pomeni neuspeh države, da zagotovi hitro in učinkovito sojenje glede obtožb nadaljevanega spolnega napada na pritožnico. Ob upoštevanju dejstva, da pomanjkljivosti pri vodenju postopka zdaj ni mogoče odpraviti s povrnitvijo v stanje pred kršitvijo konvencije ali s preprečitvijo nadaljevanja kršitve, bi dosoditev odškodnine lahko pomenila ustrezno obliko zadoščenja za zamude in s tem povezane duševne stiske, ki jih je utrpela pritožnica.

73. Treba je še ugotoviti, ali je bila odškodnina, ki je bila pritožnici že dosojena na domači ravni, zadostna. V zvezi s tem je dolžnost Sodišča najprej preučiti, ali je bil spor že uspešno rešen s prisoditvijo 4.000 EUR pritožnici v domačem postopku na podlagi zakona iz leta 2006. V zvezi s tem je vlada poudarila, da bi lahko pritožnica ugovarjala zavrnjenemu delu svojega zahtevka, vendar tega ni storila, kar po mnenju vlade pomeni, da se je pritožnica očitno strinjala s prisojenim zneskom. Pritožnica se sklicuje na ustaljeno sodno prakso Sodišča, po kateri se razpoložljiva pravna sredstva v zvezi z neupravičenimi zamudami na podlagi zakona iz leta 2006 ne štejejo kot učinkovita pri obravnavi pritožb na podlagi drugih določb konvencije, ki določajo postopkovne zahteve za državo.

74. Sodišče ugotavlja, da je zakon iz leta 2006 namenjen posebej obravnavanju trajanja postopkov, kar je razvidno iz meril, uporabljenih pri ocenjevanju njihovega razumnega trajanja (glej *Grzinčič proti Sloveniji*, št. 26867/02, 40. odstavek, 3. maj 2007), in tudi iz omejitve zneska odškodnine, ki se lahko dodeli za nepremoženjsko škodo, na največ 5.000 EUR. Tako Sodišče v številnih primerih, v katerih so bile postopkovne pomanjkljivosti, obravnavane v 2. in 8. členu, predvsem ali pretežno zamude (glej, poleg zadeve *Šilih in Eberhard*, navedene zgoraj, *Z. proti Sloveniji*, št. 43155/05, 129. odstavek, 30. novembra 2010, in *K. proti Sloveniji*, št. 41293/05, 111.-120. odstavek, 7. julij 2011), od pritožnikov ni zahtevalo uporabe pravnih sredstev, ki so na voljo na podlagi zakona iz leta 2006, saj je svojo analizo osredotočilo ne samo na dolgotrajnost postopkov, ampak tudi na vprašanje, ali je v okoliščinah primera kot celote država izpolnila svoje pozitivne obveznosti v skladu z ustreznimi določbami konvencije. Res je, da je v obravnavani zadevi okrajno sodišče, poleg

ocenjevanja meril, ki se nanašajo na trajanje postopka – zapletenost primera, ravnanje organov in pritožnice ter pomena zadeve za pritožnico v sporu – ugotovilo, da država ni zagotovila skrbnega pregona kaznivega dejanja, storjenega zoper pritožnico. Kljub temu pa je bila dolga in podrobna obrazložitev sodišča osredotočena predvsem na prej omenjena merila trajanja postopka, odškodnina pa je bila nazadnje dodeljena zaradi prekomernega trajanja postopka. V teh okoliščinah in glede na zgoraj navedeno sodno prakso Sodišča pritožničinega sprejema zneska, prisojenega za kršitev pravice do sojenja v razumnem času v domačem postopku, ni mogoče šteti kot odpoved njenemu zahtevku na podlagi 3. člena pred Sodiščem in s tem kot škodljivega za njen status žrtve v obravnavanem primeru. Zato je treba v nadaljevanju ugotoviti, ali je bila odškodnina, prisojena pritožnici v domačem postopku, dejansko zadostna za odvzem statusa žrtve.

75. Kakor je Sodišče že ugotovilo v primerih, ko gre za kršitev 3. člena na domači ravni, je pritožničn status žrtve lahko med drugim odvisen od višine odškodnine, dodeljene na domači ravni, ob upoštevanju dejstev, glede katerih se pritožuje pred Sodiščem (glej *Gäffgen proti Nemčiji* [VS], št. 22978/05, 118. odstavek, ESČP 2010). Ob upoštevanju širše presoje, ki je v zvezi s tem prepuščena domačim sodiščem (glej *Shilbergs*, navedeno zgoraj, 77. odstavek, in tam navedena sklicevanja), je Sodišče poudarilo zlasti, da dodeljeni zneski morda niso nerazumni v primerjavi z zneski, ki jih je Sodišče prisodilo v podobnih primerih. Ali se dodeljeni znesek lahko šteje kot razumen, je treba presojati glede na vse okoliščine primera ob upoštevanju različnih dejavnikov, med katerimi sta trajanje in resnost kršitev (glej, *mutatis mutandis*, *Shilbergs*, navedeno zgoraj, 74. odstavek, in *Shishkin proti Rusiji*, št. 18280/04, 108. odstavek, 7. julij 2011). Če je znesek odškodnine znatno nižji od tistega, ki ga Sodišče običajno dodeli v primerljivih primerih, pritožnik ohrani status »žrtve« zatrjevane kršitve konvencije (glej, *mutatis mutandis*, *Scordino*, navedeno zgoraj, 182.–192. odstavek in 202.–215. odstavek).

76. Sodišče se zaveda, da je naloga oceniti odškodnino za dodelitev, težka. Ta je še posebej težka v primeru, ko je predmet zahtevka telesno ali duševno osebno trpljenje. Ni merila, po katerem bi bilo mogoče bolečino in trpljenje, fizično neugodje in duševno stisko ter tesnobo meriti v denarju (glej *Shilbergs*, navedeno zgoraj, 76. odstavek, in *Nardone proti Italiji* (skl.), št. 34368/02, 25. november 2004). Sodišče ne dvomi, da so domača sodišča v tej zadevi poskušala oceniti stopnjo trpljenja in tesnobe, ki ju je utrpela pritožnica zaradi pomanjkanja učinkovitosti pri vodenju kazenskih postopkov v zvezi z nadaljevanim spolnim napadom proti njej. Kljub temu pa je znesek, ki ga je prejela, čeprav povečan, temeljil na merilih, ki jih domača sodišča uporabljajo za prisoditev nepremoženjske odškodnine zaradi predolgega trajanja postopka. Ta znesek pa je bistveno nižji od zneska, ki ga je prisodilo Sodišče v podobnem primeru *W. proti Sloveniji*

(navedeno zgoraj, 92. odstavek), ali tudi v drugih primerih, ki vključujejo pomanjkljivosti pri preiskavi in/ali pregonu primerov spolne ali fizične zlorabe, ki jo storijo posamezniki (glej *P. M. proti Bolgariji*, navedeno zgoraj; *C. A. S. in C. S. proti Romuniji*, navedeno zgoraj; *M. C. proti Bolgariji*, navedeno zgoraj; *Šečić proti Hrvaški*, št. 40116/02, 31. maj 2007; *Milanović proti Srbiji*, št. 44614/07, 14. december 2010, in *D. J. proti Hrvaški*, št. 42418/10, 24. julij 2012).

77. Po mnenju Sodišča je dolgotrajna negotovost pritožnice glede izida kazenskega postopka, ki je trajal več kot devet let, skupaj z njeno rano mladostjo na začetku kazenskega postopka in stalno stisko, ker je morala podoživljati boleče dogodke med dolgotrajnim postopkom, saj je do sojenja končno prišlo sedem let in pol po odkritju zlorabe, primerljiva s kršitvami, ki jih je ugotovilo Sodišče v primerih, navedenih v prejšnjem odstavku, kar bi se moralo odraziti v znesku odškodnine, prisojene pritožnici. Dejstvo, da bil je izid v obravnavani zadevi ugoden za pritožnico, kakor je poudarila vlada, ne more spremeniti teh ugotovitev.

78. Sodišče zato meni, da odškodnina, ki so jo domača sodišča prisodila pritožnici, ne pomeni zadostnega zadoščenja in da zato lahko še vedno trdi, da je »žrtev« kršitve 3. člena konvencije. Ta ugovor vlade je torej treba zavrniti.

2. Izpolnjevanje 3. člena

79. Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev Sodišče ugotavlja, da kazenski postopek v zvezi s posilstvom pritožnice ni bil v skladu s postopkovnimi zahtevami, ki jih določa 3. člen.

80. Torej je 3. člen konvencije kršen s postopkovnega vidika.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

81. 41. člen konvencije določa:

"Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje."

A. Odškodnina

82. Pritožnica je zahtevala 15.000 EUR za nepremoženjsko škodo. Trdila je, da je utrpela hudo travmo in tesnobo zaradi dolgotrajne negotovosti glede izida postopka, ki jo je povzročilo malomarno obravnavanje zadeve, kar je imelo za posledico precejšnje zamude. S prijavo spolnega nasilja, ki ga je zagrešil njen sorodnik, je bila izpostavljena tveganju, nato pa je morala čakati leta dolgo, da je lahko svoje navedbe dokazala na sodišču.

83. Vlada je izpodbijala zahtevek pritožnice, ker je menila, da je bil pretiran, še posebej ob upoštevanju dejstva, da ji je bil v domačem postopku že prisojen znesek 4.000 EUR.

84. Sodišče poudarja, da je lahko znesek, ki ga bo prisodilo iz naslova nepremoženjske škode na podlagi 41. člena, manjši od tistega, ki ga navaja njegova sodna praksa, če je bila pritožniku že priznana kršitev na domači ravni in je prejel odškodnino z uporabo notranjepravnega sredstva. Vendar Sodišče meni, da je pritožnik v primeru, ko lahko po uporabi tega notranjepravnega sredstva še vedno trdi, da je »žrtev«, upravičen do izplačila razlike med zneskom, ki ga je že prejel od domačih organov, in zneskom, ki bi mu ga prisodilo Sodišče na podlagi načel pravičnosti, če ne bi prejel domače odškodnine.

85. Ob upoštevanju zgornjih meril in ob upoštevanju teže in trajanja ugotovljene kršitve, kakor tudi odškodnine, ki jo je pritožnica prejela na domači ravni, Sodišče prisoja pritožnici 4.000 EUR.

B. Stroški in izdatki

86. Pritožnica je zahtevala tudi 3.300 EUR za stroške in izdatke postopka pred Sodiščem.

87. Vlada je navedla, da zahtevek pritožnice ni bil utemeljen in da je bil pretiran. Na podlagi teh okoliščin je vlada menila, da povračilo iz tega naslova ni potrebno.

88. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov in izdatkov le, če dokaže, da so dejansko nastali in bili neizogibni ter da je njihov znesek razumen. Sodišče v tej zadevi ob upoštevanju razpoložljivih dokumentov in zgoraj navedenih meril meni, da je upravičeno prisoditi celotni zahtevani znesek.

C. Zamudne obresti

89. Po mnenju Sodišča je primerno, da zamudne obresti temeljijo na mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, ki se ji dodajo tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *združi* z utemeljenostjo ugovor vlade glede pritožničinega statusa žrtve in neupoštevanja šestmesečnega roka glede pritožbe pritožnice o nepravočasnem imenovanju pooblaščenega zastopnika;
2. *razglaša*, da je pritožba sprejemljiva;

3. *ugotavlja*, da lahko pritožnica še vedno trdi, da je »žrtev« kršitve 3. člena konvencije za namene 34. člena konvencije;
4. *razsoja*, da so bile kršene pozitivne obveznosti države po 3. členu konvencije zaradi zamud v postopku in da zato ni treba preučiti očitka o nepravočasem imenovanju pooblaščenega zastopnika;
5. *razsoja*,
 - (a) da mora tožena država pritožnici v treh mesecih od dne, ko postane sodba v skladu z drugim odstavkom 44. člena konvencije dokončna, plačati ta zneska:
 - i) 4.000 EUR (štiri tisoč evrov) za nepremoženjsko škodo in morebitni davek;
 - (ii) 3.300 EUR (tri tisoč tristo evrov) za stroške in morebitni davek, ki se lahko pritožnici zaračuna glede stroškov in izdatkov;
 - (b) da se za navedena zneska od dneva poteka treh mesecev do plačila obračunajo linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji mejne posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, za vse zamujeno obdobje z dodanimi tremi odstotnimi točkami;
6. *zavrača* preostali del zahtevka pritožnice za pravično zadoščenje.

Sestavljeno v angleškem jeziku in 15. januarja 2015 poslano v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Claudia Westerdiek
sodna tajnica

Mark Villiger
predsednik